

NORD-TROMS OG SENJA TINGRETT

KJENNELSE

Avsagt: 20.12.2024 i Nord-Troms og Senja tingrett,

Sak nr.: 24-163368TVA-TNTS/TTRM

Dommer: dommerfullmektig med alminnelig fullmakt Øystein Røhnebæk Stikbakke

Saken gjelder: Begjæring om utlegg og tvangsfullbyrdelse av utenlandsk voldgiftsdom

Yukos Capital Limited

Advokat Atle Skaldebø-Rød
v/advokatfullmektig Victoria Eline
Stenvold

mot

Den russiske føderasjonen

KJENNELSE

Saken gjelder begjæring om utlegg og tvangsfullbyrdelse av utenlandsk voldgiftsdom.

1. Sakens bakgrunn

Yukos Capital Limited (heretter Yukos) har fremsatt begjæring om utlegg og tvangsfullbyrdelse av en utenlandsk voldgiftsdom mot Den russiske føderasjon (heretter Russland).

Som tvangsgrunnlag har Yukos påberopt en voldgiftsavgjørelse fra en voldgiftsrett oppnevnt under 1976-versjonen av UNCITRAL-voldgiftsreglene i forbindelse med en *ad hoc* voldgift mellom Yukos og Russland under artikkel 26(4)(b) av Den europeiske energichartertraktat.

I korte trekk gjaldt voldgiftssaken Russlands ekspropriasjon av en fordring Yukos hadde på sitt morselskap i Russland, Yukos Oil Company OJSC. Voldgiftsretten kom til at fordringen hadde blitt rettsstridig ekspropriert av Russland, og at Russland hadde utsatt Yukos for urettferdig behandling og diskriminering. Russland ble dømt til å betale tilbake fordringen, med tillegg av avtale renter og forsinkelsesrenter, samt Yukos' sakskostnader. Russland begjærte voldgiftsdommen tilsidesatt for sveitsiske domstoler. Saken ble endelig avgjort av sveitsisk høyesterett i Yukos' favør 24. august 2022.

Saksøker har begjært utlegg for en sum på totalt USD 5 057 287 803,97 og EUR 1 557 508,42. Summene fordeler seg på følgende poster: hovedstolen, jf. voldgiftsdommen punkt 898 (6) (i) og (ii), på USD 3 696 789 207,38, forsinkelsesrente av avtalte renter fra forfall til 31. desember 2008, jf. voldgiftsdommen punkt 898 (7) (i), på USD 221 989 087,75, forsinkelsesrente av lånebeløp og avtalte renter fra 31. desember 2008 til 23. juli 2021, jf. voldgiftsdommen punkt. 898 (7), på USD 1 117 957 046,38, samt sakskostnader, jf. voldgiftsdommen punkt 898 (9) og (10), på EUR 1 557 508,42 og USD 20 552 462,46.

Bakgrunnen for at begjæringen fremsettes i Norge er at Russland gjennom det statseide selskapet Trust Arktikugol eier fast eiendom på Svalbard. Yukos har begjært utlegg i fire eiendommer på Svalbard, nærmere bestemt i Barentsburg (gnr. 19, bnr. 1), Grumantbyen (gnr. 21, bnr. 1), Bohemanflya (gnr. 32, bnr. 1) og Pyramiden (gnr. 30, bnr. 1).

Begjæringen kom inn til Nord-Troms og Senja tingrett 21. oktober 2024. Meddelelse til saksøkte ble unnlatt i medhold av tvangsloven § 7-6 første ledd på bakgrunn av at tvangsfullbyrdelsen ellers vil bli «*vesentlig vanskeliggjort*», som nærmere redegjort for i drøftelsen i punkt 4.2 nedenfor. På bakgrunn av spørsmål fra retten knyttet til forståelsen

av statsimmunitetskonvensjonen i brev av 15. november 2024, innga saksøker et nytt prosesskriv 6. desember 2024.

2. Saksøkers påstandsgrunnlag

Voldgiftsdommen er tvangsgrunnlag, jf. tvangsloven § 4-1 andre ledd bokstav f og voldgiftsloven § 45 første ledd. Kravet mot Russland er forfalt og misligholdt, jf. tvangsloven § 4-4 første ledd. Yukos er berettiget til å motta betaling etter voldgiftsdommen, og Russland er forpliktet til å betale.

Etter sveitsisk rett er en voldgiftsdom endelig fra meddelelsestidspunktet, som var 23. juli 2021. Voldgiftsdommen var dermed rettskraftig fra dette tidspunktet.

Dekningsloven § 2-2 gir fordringshavere rett til dekning i skyldnerens formuesgoder. Det avgjørende er hvem som er reell eier. Utlegg tas ved at det stiftes panterett for kravet.

Det begjæres utlegg i gnr. 19, bnr. 1 (Barentsburg), gnr. 21, bnr. 1 (Grumantbyen), gnr. 32, bnr. 1 (Bohemanflya) og gnr. 30, bnr. 1 (Pyramiden). Trust Arktikugol er oppført som eier, men Russland er den reelle eieren. For eiendommen Pyramiden er «*Russky Grumants*» oppført som hjemmelshaver. Russky Grumants opphørte rundt 1931 og kilder viser at funksjonene ble overført til Trust Arktikugol. Offentlige kilder og uttalelser bekrefter at Trust Arktikugol drifter eiendommen på vegne av Russland. Det begjæres utlegg i alle de fire eiendommene i lys av at kravet det begjæres utlegg for er betydelig, mens omsetningsverdien av eiendommene er usikker.

Trust Arktikugol er organisert som et «*enhetlig foretak*» etter russisk rett, som innebærer at selskapet er en russisk offentlig enhet uten egne medlemmer eller eiere. Eiendelene eies av den offentlige enheten som opprettet foretaket, det vil si Russland. Etter russisk rett har Russland de sentrale eierbeføyelsene som tilligger en eier, og Russland er dermed reell eier av eiendommene.

Eiendommene er ikke beskyttet av statsimmunitet. Eiendommene brukes til kommersielle og ikke-statlige formål. Et enhetlig foretak er definert som en kommersiell organisasjon. Trust Arktikugols økonomiske aktiviteter er gruvedrift og aktiviteter knyttet til reiseliv og fritid. Internasjonal rettspraksis har lagt til grunn at salg av olje etter sin art er å anse som en kommersiell transaksjon, noe som er sammenlignbart med salg av kull. Uttalelser fra Trust Arktikugols daglige leder viser at kullvirksomheten selger til, eller vurderer å selge til, kunder i Europa og andre steder i verden på kommersiell basis. Også turistaktiviteter og andre aktiviteter drevet av Trust Arktikugol er å anse som kommersielle aktiviteter.

Verken det russiske generalkonsulatet eller det russiske utenriksdepartementets

bruksrett i Barentsburgeiendommen er til hinder for utlegg. Russland har per i dag ingen konsulære funksjoner på Svalbard, heller ikke i Barentsburg. Det begjæres også utlegg i bruksretten til det russiske utenriksdepartementet.

Statsimmunitetskonvensjonens artikkel 21 nr. 1 bokstav a beskytter kun de deler av eiendommen som er spesifikt brukt til eller tiltenkt diplomatiske eller konsulære formål, ikke de delene som faktisk brukes til rene kommersielle aktiviteter. Artikkel 21 nr. 1 bokstav a forutsetter en substansiell vurdering av den faktiske bruken. Den formelle bruksretten til det russiske utenriksdepartementet er ikke avgjørende.

Det er ikke holdepunkter som sannsynliggjør at de aktuelle eiendommene er eller har preg av å være kulturminner for Russland. Statsimmunitetskonvensjonen artikkel 21 nr. 1 bokstav d gjelder kun for Russlands egne kulturgjenstander som inngår i Russlands kulturminner, ikke Norges eller andre lands kulturminner. Russland har ikke registrert noen eiendeler eller eiendommer som befinner seg på Svalbard, i sitt register over kulturminner, til tross for at over 40 000 kulturgjenstander er registrert.

Yukos har ikke funnet holdepunkter for at Russland har definert de aktuelle eiendommene eller eiendeler på disse eiendommene som sine kulturgjenstander i det norske kulturminneregisteret, eller at det ellers er holdepunkter for at slike kulturgjenstander defineres som en del av Russlands kulturminner eller russisk kulturarv basert på folkeretten. Det eksisterer derfor ikke kulturgjenstander som inngår i Russlands kulturminner på de aktuelle eiendommene som er til hinder for å ta utlegg etter statsimmunitetskonvensjonen artikkel 21 nr. 1 bokstav d.

3. Saksøkers påstand

Saksøker har lagt ned følgende påstand:

Utlegg tas til fordel for Yukos Capital Limited for et samlet krav pålydende USD 5 057 287 803,97 og EUR 1 557 508,42 i eiendeler som tilhører Den russiske føderasjonen.

Tvangsfullbyrdelse igangsettes til fordel for Yukos Capital Limited for et samlet krav pålydende USD 5 057 287 803,97 og EUR 1 557 508,42 i eiendeler som tilhører Den russiske føderasjonen.

4. Rettens vurdering

4.1. Innledning

Saksøker har begjært utlegg i eiendommer på Svalbard på grunnlag av en utenlandsk voldgiftsdom. Tvangsloven gjelder på Svalbard, jf. Svalbardloven § 2 første ledd, første punktum. På Svalbard er Sysselmesteren namsmann, jf. Svalbardloven § 5 tredje ledd. Siden tvangsgrunnlaget er en utenlandsk voldgiftsdom, skal begjæringen settes fram for Nord-Troms og Senja tingrett, og ikke Sysselmesteren, jf. tvangsloven § 7-3 tredje ledd, jf. § 4-1 andre ledd bokstav f, sammenholdt med Svalbardloven § 5 tredje ledd, § 7 og forskrift om domsmyndighet på Svalbard.

Begjæringen reiser flere spørsmål som retten må ta stilling til. Saksøker har begjært at meddelelse til saksøkte unnlates etter tvangsloven § 7-6 tredje ledd, på bakgrunn av at tvangsfullbyrdelsen ellers vil bli vanskeliggjort. Retten vurderer om meddelelse til saksøkte kan og skal unnlates i punkt 4.2 nedenfor.

Materielt må retten vurdere om:

- (i) saksøker har et tvangskraftig tvangsgrunnlag,
- (ii) saksøkte er reell eier av eiendommene på Svalbard som det er begjært utlegg i, og
- (iii) eiendommene på Svalbard er beskyttet av statsimmunitet.

Retten vil ta stilling til de materielle spørsmålene i punkt 4.3 følgende.

4.2. Skal meddelelse til Russland unnlates?

Hovedregelen etter tvangsloven § 7-6 første ledd er at begjæringen skal meddeles saksøkte med oppfordring om å uttale seg om utleggsbegjæringen innen to uker, jf. også § 7-3 tredje ledd andre punktum. Unntak fra denne hovedregelen framgår av tvangsloven § 7-6 tredje ledd, hvor det heter at meddelelse til saksøkte unnlates dersom tvangsfullbyrdelsen ellers vil bli «vesentlig vanskeliggjort».

Etter ordlyden skal det være en høy terskel for å unnlate meddelelse til saksøkte. Om unntaket uttaler Falkanger m.fl. følgende i *Tvangsfullbyrdselsesloven, lovkommentar*, bekreftet à jour per 16. april 2024:

«Tredje ledd første punktum bestemmer at meddelelse til saksøkte kan unnlates dersom fullbyrdelsen ellers vil «bli vesentlig vanskeliggjort». Dette vil være tilfellet der det er konkret grunn til å tro at en gjenstand som er egnet for utlegg, vil bli avhendet eller holdt skjult dersom begjæringen forelegges. For eksempel kan det være at saksøkte er i ferd med å selge unna eiendeler for å forlate landet, eller at han averterer et særdeles egnet utleggsobjekt for salg [...].»

Det må være en konkret grunn til å tro at saksøkte vil avhende eller behefte eiendommene eller på annen måte vanskeliggjøre tvangsfullbyrdelsen. Saksøktes tidligere atferd vil være et relevant moment i denne vurderingen.

Basert på saksøkers redegjørelse i begjæringens punkt 5, finner retten at det er en konkret grunn til å tro at tvangsfullbyrdelsen vil bli vesentlig vanskeliggjort hvis begjæringen meddeles nå. Redegjørelsen viser at saksøkte har en lang historikk med å konsekvent unnlate å betale idømte beløp, og også ta grep for å unngå tvangsfullbyrdelse av utenlandske rettsavgjørelser. Retten viser blant annet til at Russlands tilsidesettelsessøksmål ble endelig avvist av den sveitsiske domstolen i slutten av august 2022, men at betaling til Yukos ennå ikke har funnet sted. Videre viser retten til uttalelser fra høytstående russiske tjenestemenn om å vanskeliggjøre prosessen med tvangsfullbyrdelse rettet mot russiske eiendeler, samt den fremlagte rapporten om hvordan eiendeler fra Yukos Oil ble overført til Rosneft OJSC for å beskytte disse mot tvangsfullbyrdelse av eventuelle utenlandske rettsavgjørelser.

Virksomheten og eiendommene på Svalbard er utvilsomt av stor betydning for Russland. Det er derfor grunn til å forvente at saksøkte vil strekke seg langt for å hindre at det stiftes utlegg i disse eiendommene. Selv om eiendommene ligger på norsk jord, antar retten at Russland uten større vanskeligheter kan ta grep for å hindre tvangsfullbyrdelse av eiendommene på Svalbard, f.eks. ved å foreta fiktive overføringer, salg eller pantsettelse av eiendommene.

På denne bakgrunn har retten besluttet at meddelelse til saksøkte skal unnlates, jf. tvangsloven § 7-3 tredje ledd, jf. § 7-6 tredje ledd. Saksøktes rett til kontradiksjon vil ivaretas ved at saksøkte kan fremme innsigelser etter at et eventuelt utleggspant er stiftet, jf. også tvangsloven § 6-4.

4.3. Har Yukos et tvangskraftig tvangsgrunnlag?

Yukos har lagt fram en avgjørelse fra en voldgiftsrett oppnevnt under 1976-versjonen av UNCITRAL-voldgiftsreglene i forbindelse med en *ad hoc* voldgift mellom Yukos og Russland under artikkel 26(4)(b) av Den europeiske energichartertraktaten (Final Award PCA Case No 2013-31). Den faste voldgiftsdomstolen fungerte som oppnevningmyndighet og sekretariat for voldgiften, som hadde sete i Sveits.

En utenlandsk voldgiftsdom er et tvangsgrunnlag, jf. tvangsloven § 4-1 andre ledd bokstav f og voldgiftsloven § 45. Kravet etter voldgiftsdommen har forfalt og er misligholdt, jf. tvangsloven § 4-4 første ledd. Videre framgår det av voldgiftsdommen at Yukos er berettiget til å motta betaling, jf. tvangsloven § 4-6 første ledd, mens Russland er forpliktet til å betale, jf. tvangsloven § 4-7.

Etter tvangsloven § 4-17 kan en voldgiftsdom begjæres tvangsfullbyrdet når den er tvangskraftig i opphavsstaten. Saksøker har redegjort for at en voldgiftsdom er endelig fra det tidspunktet den ble meddelt etter sveitsisk rett. Voldgiftsdommen ble avsagt 23. juli 2021. Retten legger til grunn, i tråd med saksøkers redegjørelse, at den også ble meddelt 23. juli 2021. Voldgiftsdommen er dermed endelig og rettskraftig i Sveits.

Det er ingen holdepunkter for at anerkjennelse og fullbyrdelse av voldgiftsdommen kan eller skal nektes etter voldgiftsloven § 46. Retten viser til at sveitsisk høyesterett har avvist Russlands begjæring om å tilsidesette voldgiftsdommen, jf. begjæringen bilag 2 og 3.

Yukos har dermed et tvangskraftig tvangsgrunnlag, jf. tvangsloven § 7-1 første ledd.

4.4. Er Russland reell eier av eiendommene på Svalbard?

Etter tvangsloven § 7-1 andre ledd kan utlegg tas i ethvert formuesgode som tilhører saksøkte og som det etter dekningsloven kapittel 2 kan tas beslag i. Etter dekningsloven § 2-2 har fordringshaverne rett til dekning i «*ethvert formuesgode som tilhører skyldneren på beslagstiden, og som kan selges, utleies eller på annen måte omgjøres i penger*». Det er sikker rett at de reelle eierforholdene er avgjørende.

For eiendommene Barentsburg (gnr. 19, bnr. 1), Grumantbyen (gnr. 21, bnr. 1) og Bohemanflya (gnr. 32, bnr. 1), er Arktikugol oppført som hjemmelshaver. For eiendommen Pyramiden (gnr. 30 bnr. 1), er Russky Grumants oppført som hjemmelshaver. Spørsmålet er om det likevel er Russland som reelt sett må anses som eieren av disse eiendommene.

«*Arktikugol*» viser til det russiske statseide selskapet FGUP GT Arktikugol, også kjent som Trust Arktikugol (heretter Trusten). Saksøker har lagt fram en betenkning fra advokat Drew Holiner, som i de siste 20 årene har jobbet med rettslige spørsmål knyttet til Russland og det tidligere Sovjetunionen, og som har advokatbevilling i Russland. Ifølge Holiners betenkning er Trusten organisert som et såkalt «*enhetlig foretak*» etter russisk rett. Slike enhetlige foretak kan opprettes av staten, fylker eller kommuner i Russland for å administrere offentlig eiendom eller drive med økonomisk aktivitet. Slike foretak har ikke medlemmer eller aksjeeiere, men en struktur som minner om en stiftelse.

I henhold til det russiske foretaksregisteret er Trusten grunnlagt av Russland. Ministeriet for utvikling av russiske Fjerne Østen og Arktis har fullmakt til å opptre på vegne av Trustens grunnlegger. Ifølge Holiner eier ikke et enhetlig foretak eiendelene som eieren har overført til det. Det enhetlige foretaket har bare begrensede bruksrettigheter til eiendelene, og har for eksempel ikke rett til å selge, pantsette eller på annen måte kvitte seg med fast eiendom uten samtykke fra grunnleggeren.

Videre konkluderer Holiner – basert på en gjennomgang av historiske faktiske og rettslige kilder – at også eiendommen Pyramiden (gnr. 30 bnr. 1) eies av Trusten og reelt sett den russiske stat, selv om hjemmelshaveren ifølge grunnboka er «*Russky Grumant*». De historiske kildene viser at Sovjetunionen overtok Pyramiden fra eller gjennom anskaffelsen av «*Russky Grumant*», som senere ble likvidert og funksjonene overført til Trusten. Ifølge Holiner finnes det ikke et russisk selskap ved navn «*Russky Grumant*» i dag.

Holiner konkluderer at den russiske staten må regnes for å være eier av samtlige av eiendommene på Svalbard etter russisk rett. Retten legger dette til grunn. Eiendommene må dermed anses å tilhøre skyldneren. Det må videre antas at eiendommene kan selges, leies eller på annen måte omgjøres i penger. Saksøker har derfor i utgangspunktet rett til dekning i eiendommene.

4.5. Er eiendommene på Svalbard beskyttet av statsimmunitet?

4.5.1. Innledning

Begjæringen om utlegg er rettet mot Russland og eiendommer som tilhører den russiske stat. Spørsmål om statsimmunitet må derfor vurderes.

Etter tvangsloven § 1-4 gjelder loven med de begrensninger som er anerkjent i folkeretten, eller som følger av avtaler med fremmede stater. Reglene om statsimmunitet kommer til uttrykk i FN's konvensjon av 2. desember 2004, om immunitet for stater og deres eiendom overfor fremmede staters domsmyndighet («*United Nations Convention on jurisdictional immunities of states and their property*»), heretter omtalt som konvensjonen eller statsimmunitetskonvensjonen.

Konvensjonen har ikke trådt i kraft fordi et tilstrekkelig antall stater ennå ikke har ratifisert konvensjonen. Høyesterett har imidlertid lagt til grunn at konvensjonen langt på vei innebærer en kodifisering av gjeldende folkerettslig sedvanerett, og at den derfor er «*relevant*» og «*står [...] sentralt*» ved fastleggingen av innholdet i folkerettens immunitetsregler, jf. HR-2023-582-U avsnitt 11, med videre henvisninger til HR-2022-1041-U avsnitt 11-12 og St.prp. nr. 33 (2005–2006) side 2.

4.5.1. Generelt om statsimmunitetskonvensjonen

Statsimmunitetskonvensjonen innebærer at det som utgangspunkt ikke kan tas utlegg i en eiendom som tilhører en annen stat, jf. blant annet konvensjonens artikkel 5. Unntak følger imidlertid av artikkel 19 i konvensjonen, og det er særlig artikkel 19 bokstav c som er relevant i denne saken. Bestemmelsen gir adgang til å ta utlegg i en annen stats eiendom dersom:

«(c) *it has been established that the property is specifically in use or intended for use by the State for other than government non-commercial purposes and is in the territory of the State of the forum, provided that postjudgment measures of constraint may only be taken against property that has a connection with the entity against which the proceeding was directed.*»

Konvensjonen angir imidlertid i artikkel 21 at spesifikke kategorier av eiendom *uansett ikke* skal anses som eiendom staten spesifikt bruker eller tenker å bruke i annet enn statlig, ikke-kommersielt øyemed etter artikkel 19 bokstav c. Dette gjelder blant annet «*property [...] which is used or intended for use in the performance of the functions of the diplomatic mission of the State or its consular posts*» (art. 21 bokstav a), samt «*property forming part of the cultural heritage of the State or part of its archives and not placed or intended to be placed on sale*» (art. 21 bokstav d).

Russland har et generalkonsulat på eiendommen i Barentsburg. Ifølge grunnbokutskriften for Barentsburg vedlagt som bilag 6 til begjæringen, har det russiske utenriksdepartementet en bruksrett på ubestemt tid til en tomt med et samlet areal på 56,3 kvadratkilometer i Barentsburg, samt bygninger som omfatter blant annet kontor og bolig. Videre kan det være spørsmål om eiendommene som det begjæres utlegg i, har preg av å være russiske kulturminner.

Retten vil derfor først vurdere om eiendommene det er begjært utlegg i, faller inn under artikkel 21 bokstav a eller bokstav d. I så fall vil eiendommene *uansett* ikke kunne omfattes av artikkel 19 bokstav c.

4.5.2. Beskyttes eiendommene av statsimmunitetskonvensjonens artikkel 21 nr. 1 bokstav a?

Spørsmålet er om en eller flere av eiendommene må anses som «*property [...] which is used or intended for use in the performance of the functions of the diplomatic mission of the State or its consular posts*», jf. konvensjonens artikkel 21 nr. 1 bokstav a.

Etter ordlyden er det et vilkår at eiendommen brukes eller er tiltenkt brukt i arbeidet ved statens diplomatiske eller konsulære stasjoner. Det er klart at i alle fall deler av eiendommen Barentsburg brukes i arbeidet ved Russlands konsulære stasjoner. Russland har et generalkonsulat i Barentsburg. Videre framgår det av grunnbokutskriften for Barentsburg (gnr. 19, bnr. 1) at det russiske utenriksdepartementet har en bruksrett på ubestemt tid til en tomt med et samlet areal på 56,3 kvadratkilometer i Barentsburg, samt rett til bygninger som omfatter blant annet kontor og bolig. Selv om det ikke framgår spesifikt av grunnboken at bruksretten gjelder det russiske utenriksdepartements rett til en konsulær stasjon eller annen diplomatisk virksomhet, er dette en nærliggende tolkning av

bruksretten, sett hen til at bruksretten ligger hos nettopp det russiske utenriksdepartementet.

Spørsmålet er om det at Russland har et generalkonsulat i Barentsburg, og/eller at det russiske utenriksdepartement har en bruksrett på tomta, medfører at hele Barentsburg-eiendommen må regnes for å være beskyttet av statsimmunitet etter konvensjonens artikkel 21 nr. 1 bokstav a.

Som nevnt ovenfor, knytter ordlyden vilkåret opp mot den faktiske eller tiltenkte bruken av eiendommen. Folkerettskommisjonens forarbeider til statsimmunitetskonvensjonen støtter opp under denne forståelsen. I kommentaren til *Draft articles on Jurisdictional Immunities of States and Their Property* artikkel 19, som i dag tilsvarer artikkel 21 i statsimmunitetskonvensjonen, uttales følgende:

*«Property listed in paragraph 1 (a) is **intended to be limited to that which is in use or intended for use for the ‘purposes’ of the State’s diplomatic functions.** This obviously excludes property, for example, bank accounts maintained by embassies for commercial purposes. [...] Property listed in paragraph 1 (a) **also excludes property which may have been, but is no longer in use or intended for use for diplomatic or cognate purposes.**» (Rettens uthevinger).*

Videre har Chester Brown og Roger O’Keefe uttalt følgende om bestemmelsen i O’Keefe & Tams, *The United Nations Convention on Jurisdictional Immunities of States and Their Property: A Commentary* (OUP 2013), side 340-342:

*«What Article 21(1)(a) in effect does is to render by definition immune from post-judgment measures of constraint any property of a State used or intended for use in the performance of the functions of the diplomatic mission etc of the State insofar as such property is not already covered by the special immunity regimes of diplomatic and cognate international law. **Examples of such property include the premises or movable property of a consular post – which no rule of consular law serves to protect from attachment or execution – to the extent that it is used or intended for use in the performance of the functions of the post.**» (Rettens utheving).*

Som det framgår av avsnittet sitert ovenfor, forstår forfatterne bestemmelsen slik at den bare beskytter konsulær eiendom og tilhørende løsøre i den utstrekning dette er brukt eller er tiltenkt brukt i arbeidet ved den konsulære stasjonen. Også Hazel Fox og Philippa Webb støtter opp under denne forståelsen i Hazel Fox og Philippa Webb, *The Law of State Immunity* (OUP 2015), side 522-523, men fremhever at «[i]ssues to mixed user of the State property may arise where a building is owned in the forum State territory but only part used for the purposes of the diplomatic mission [...]». Dette er nettopp problemstillingen i

denne saken, hvor bare en del av Barentsburg-eiendommen tilsynelatende brukes i arbeidet ved Russlands konsulære stasjoner.

Denne problemstillingen var oppe i en sak om utlegg og tvangsfullbyrdelse av en voldgiftsdom mot Russland i Sverige (Mål: Ö 170-10). Saken gjaldt spørsmålet om det kunne tas utlegg i en eiendom i Sverige som tilhørte Russlands handelsdelegasjon, samt i leieinntektene. Eiendommen ble delvis brukt for diplomatiske og andre offisielle gjøremål, og inneholdt blant annet boliger for ansatte på den russiske ambassaden og i handelsdelegasjonen. Videre inneholdt eiendommen et arkiv som ble brukt av ambassaden og handelsdelegasjonen, samt en garasje for diplomatkjøretøy. For øvrig hadde eiendommen leiligheter som ble benyttet av russere på offisielle oppdrag i Sverige og som bosted for gjesteforskere og studenter. Domstolen uttalte følgende i avsnitt 15:

«En och samma fastighet kan tänkas användas för flera ändamål av olika slag. Genom de folkrättsliga reglerna om diplomatisk immunitet i Wienkonventionen är den fysiska integriteten för bl.a. beskickningslokal, diplomats (och vissa andra befattningshavares) privatbostad, beskickningens fordon och arkiv skyddad (artiklarna 22, 24, 30 och 37 i Wienkonventionen den 18 april 1961 om diplomatiska förbindelser, SÖ 1967:1; lag, 1976:661, om immunitet och privilegier i vissa fall). Gränserna för statsimmunitet och gränserna för diplomatisk immunitet följer inte varandra. Någon omedelbar slutsats kan därför inte vid bedömningen av statsimmunitetens omfattning dras av vad som gäller för diplomatisk immunitet. Emellertid står det klart att en stats fastighet som till en betydande del – men inte nödvändigtvis den övervägande delen – används som tjänstelokal för statens beskickning (eller en till beskickningen på grund av mellanstatligt avtal anknuten verksamhet av annat officiellt slag) bör åtnjuta immunitet mot att den tas i anspråk via tvångsåtgärder, eftersom egendomen används för utförandet av de diplomatiska funktionerna.» (Rettens uthevinger).

Domstolen fastslo altså at en eiendom som «till en betydande del», men ikke nødvendigvis «den övervägande delen» anvendes som tjenestelokaler for «statens beskickning» eller en «till beskickningen på grund av mellanstatligt avtal anknuten verksamhet av annat officiellt slag», bør være beskyttet mot tvangsfullbyrdelse. Videre uttalte domstolen i avsnitt 16:

«Det är däremot inte givet vad som ska anses gälla om fastigheten visserligen i någon mån används för officiella ändamål eller för ändamål som nära sammanhänger med den officiella verksamheten (såsom t.ex. att bereda tjänstebostäder till personal som omfattas av diplomatisk immunitet), men som till övervägande del används för andra ändamål som företräds av den utländska staten, för ändamål som är en förutsättning för eller en följd av statligt bedriven verksamhet av kommersiell eller eljest privaträttslig natur,

eller för bådadera. I sådana situationer får en bedömning göras av om de olika ändamålen med användningen sammantagna är av så kvalificerad natur att fastigheten bör vara fredad mot tvångsåtgärder. [...]» (Rettens uthevinger).

Ettersom den russiske eiendommen i Sverige «*inte till betydande del användes för Ryska federationens officiella verksamhet*» og heller ikke «*i övrigt varit av tillräckligt kvalificerad natur för att freda fastigheten mot utmätning*» (avsnitt 23), fant Högsta domstolen at statsimmunitet ikke var et hinder for å ta utlegg i eiendommen og leieinntektene.

Avgjørelsen viser at det må foretas en vurdering av om den offisielle virksomheten utgjør den overveiende delen av bruken av eiendommen. Dersom eiendommen bare til en viss grad brukes i offisiell sammenheng, f.eks. i forbindelse med konsulær virksomhet, må det foretas en vurdering av om den offisielle bruken av eiendommen likevel er av en såpass kvalifisert art at eiendommen bør være beskyttet mot tvangfullbyrdelse.

Saksøker har argumentert med at Russland ikke lenger tilbyr eller utøver konsulære tjenester eller funksjoner på Svalbard, med henvisning til at de russiske utenriksstasjonene i Norge, etter krav fra norsk side, har foretatt en nedskjæring av antall diplomater og konsulære tjenestemenn. Retten mener det ikke er avgjørende at det per i dag ikke ytes konsulære tjenester eller funksjoner i Barentsburg. Etter ordlyden er det tilstrekkelig at deler av eiendommen er tiltenkt brukt som en konsulær stasjoner. Det er klart at deler av eiendommen i Barentsburg er tiltenkt brukt i arbeidet ved Russlands konsulære stasjoner.

Slik saken er opplyst, kan imidlertid ikke retten se at bruken av Barentsburg i arbeidet ved Russlands konsulære stasjoner er av såpass kvalifisert art at hele eiendommen bør være beskyttet mot tvangfullbyrdelse. Eiendommen i Barentsburg synes primært å være brukt til kommersiell virksomhet i form av gruvedrift og turisme. Selve generalkonsulatet er inngjerdet og tydelig adskilt fra den øvrige virksomheten i Barentsburg. Selv om det russiske utenriksdepartementet har en bruksrett som gjelder hele tomtearealet i Barentsburg, framstår det som at den faktiske og tiltenkte bruken til konsulær virksomhet er begrenset til generalkonsulatets lokaler og eventuelt boliger for de ansatte som jobber på konsulatet.

Etter en samlet vurdering av den faktiske og tiltenkte bruken av eiendommen i Barentsburg har retten kommet til at eiendommen ikke er beskyttet fra tvangfullbyrdelse etter statsimmunitetskonvensjonen artikkel 21 nr. 1 bokstav a.

Når det gjelder de øvrige eiendommene, Pyramiden, Grumantbyen og Bohemanflya, har ikke retten informasjon som tilsier at disse eiendommene brukes eller er tiltenkt brukt i arbeidet ved Russlands konsulære stasjoner. Det russiske utenriksdepartementet har heller ingen tilsvarende bruksretter i disse eiendommene.

4.5.2. Beskyttes eiendommene av statsimmunitetskonvensjonens artikkel 21 nr. 1 bokstav d?

Spørsmålet er om en eller flere av eiendommene må anses som «*property forming part of the cultural heritage of the State or part of its archives and not placed or intended to be placed on sale*», jf. statsimmunitetskonvensjonens artikkel 21 nr. 1 bokstav d.

Ordlyden oppstiller så vidt retten forstår to vilkår som begge må være oppfylt for at eiendommen skal være beskyttet. For det første må eiendommen inngå i den aktuelle statens kulturminner («*forming part of the cultural heritage of the State*»). For det andre kan eiendommen ikke være eller tenkes lagt ut til salg («*not placed or intended to be placed on sale*»).

Ordlyden gir ikke noe klart svar på hva som skal til for at en eiendom må anses for å inngå som en del av en stats kulturminner.

Folkerettskommisjonen har følgende kommentarer til bestemmelsen på side 59 i *Draft articles on Jurisdictional Immunities of States and Their Property* (1991):

«The purpose of paragraph 1 (d) is to protect only property characterized as forming part of the cultural heritage or archives of the State which is owned by the State. Such property benefits from protection under the present articles when it is not placed or intended to be placed on sale.» (Rettens uthevinger).

Videre har Chester Brown og Roger O’Keefe uttalt følgende om bestemmelsen i O’Keefe & Tams, *The United Nations Convention on Jurisdictional Immunities of States and Their Property: A Commentary* (OUP 2013), side 344-345:

«It can only be presumed that whether or not property forms part of the cultural heritage of a State or part of a State’s archives is to be determined by reference to the relevant legislation of that State. In the case of a State’s national cultural heritage, such legislation usually makes use of a system of ‘listed’ or ‘scheduled’ items, although whether an item’s non-inclusion in such a list is to be treated as conclusive of the property’s lack of requisite status will be an evidentiary question for the court.» (Rettens uthevinger).

Forfatterne synes å tolke bestemmelsen slik at vurderingen av om en eiendom anses for å inngå som en del av den aktuelle statens kulturminner, må avgjøres på bakgrunn av statens egen lovgivning om kulturminner, som vanligvis innebærer en form for listeføring av kulturminner.

Retten er enig i denne tolkningen. Det vil være en sterk presumsjon for at en eiendom inngår som en del av Russlands kulturminner dersom den er definert som et kulturminne etter russisk rett og/eller er utpekt eller listeført av russiske myndigheter. At en eiendom *ikke* er definert som kulturminne etter russisk rett og/eller utpekt eller listeført av russiske myndigheter, vil etter rettens syn ikke nødvendigvis innebære at eiendommen ikke kan anses for å inngå som del av Russlands kulturminner. Eiendommen må i så fall underlegges en konkret vurdering. Brown og O’Keefe synes også legge denne tolkningen til grunn når de skriver at «*whether an item’s non-inclusion in such a list is to be treated as conclusive of the property’s lack of requisite status will be an evidentiary question for the court*».

Retten legger til grunn, basert på saksøkers redegjørelse, at ingen av de aktuelle eiendommene er registrert i Russlands åpne registre for kulturminner. Saksøker påpeker imidlertid at Russland har som framgangsmåte å registrere kulturgjenstander som befinner seg utenfor Russland, i registeret til landet der gjenstanden befinner seg. En rekke bygninger og gjenstander som befinner seg på eiendommene Barentsburg, Pyramiden og Grumantbyen er definert som kulturminner i de norske registrene. Det framstår som at disse i hovedsak er listeført av norske myndigheter, uten at dette kan være av avgjørende betydning.

Slik saken er opplyst i dag, mener retten at det er svært sannsynlig at deler av bygningsmassen i både Barentsburg, Pyramiden og Grumantbyen må anses for å inngå som en del av Russlands kulturminner, uavhengig av om det er Russland selv som har listeført eiendelene. At norske myndigheter har listeført en rekke bygninger og gjenstander på eiendommene som kulturminner, taler i seg selv for at dette også må anses som russiske kulturminner. For Barentsburg, Pyramiden og Grumantbyen er det videre vanskelig å trekke et skille mellom hvilke deler av eiendommen som eventuelt *ikke* er en del av kulturminnet. Slik retten vurderer det, har selve eiendommene og samfunnene i seg selv, som alle er gamle gruvesamfunn med en historie som strekker seg tilbake til 1930-tallet, preg av å være kulturminner for Russland.

Retten kan imidlertid ikke se at det befinner seg noen russiske kulturminner av betydning på eiendommen Bohemanflya. Ifølge Trustens nettside, som er vist til i Drew Holiners betenkning, ble eiendommen kjøpt av Trusten fra et nederlandsk gruveselskap i 1932. Retten har ikke informasjon om at det har vært noen russisk virksomhet på denne eiendommen tidligere.

Etter en samlet vurdering har retten derfor kommet til at eiendommene i Barentsburg, Pyramiden og Grumant i sin helhet må anses som «*property forming part of the cultural heritage of the State or part of its archives and not placed or intended to be placed on sale*», jf. statsimmunitetskonvensjonen artikkel 21 nr. 1 bokstav d. Eiendommene er

dermed beskyttet av statsimmunitet. Yukos kan ikke ta utlegg i Barentsburg, Pyramiden og Grumant.

Når det gjelder eiendommen Bohemanflya, kan ikke retten se at denne eiendommen har preg av å være et russisk kulturminne. Retten legger dermed til grunn at eiendommen ikke er beskyttet etter statsimmunitetskonvensjonen artikkel 21 nr. 1 bokstav d.

Retten må da vurdere den sistnevnte eiendommen i lys av statsimmunitetskonvensjonen artikkel 19 bokstav c.

4.5.3. Kan det fastslås at Russland spesifikt bruker eller tenker å bruke eiendommen Bohemanflya i annet enn statlig, ikke-kommersielt øyemed, jf. statsimmunitetskonvensjonen artikkel 19 bokstav c?

Selv om Bohemanflya ikke brukes eller er tenkt brukt i arbeidet ved Russlands konsulære stasjoner, eller inngår som en del av Russlands kulturminner, må retten fortsatt vurdere om eiendommen er unntatt statsimmunitet etter statsimmunitetskonvensjonens artikkel 19 bokstav c. Det sentrale spørsmålet er om det kan fastslås at eiendommen er «*specifically in use*» eller «*intended for use*» for «*other than government non-commercial purposes*».

Det er begrenset med norsk rettspraksis knyttet til forståelsen av artikkel 19. Den eneste relevante avgjørelsen som retten har funnet, som også saksøker har vist til, er Borgarting lagmannsretts avgjørelse i LB-2023-71989. Saken gjaldt spørsmålet om statlig immunitet var til hinder for å ta utlegg i et pengekrav som det ble påstått at Albania hadde mot Statkraft AS. Lagmannsretten sluttet seg til tingretten, som ved tolkningen av artikkel 19 i statsimmunitetskonvensjonen la til grunn at det var klagerne som hadde bevisbyrden for at Albania ville bruke oppgjøret for den anførte fordringen mot Statkraft i annet enn statlig, ikke-kommersielt øyemed. Retten la også til grunn at det gjelder en presumsjon for at en eiendel er tenkt brukt i statlige, ikke-kommersielle øyemed, med mindre det er bevis for en spesifikk «*allocation for a commercial purpose*». Videre viste tingretten til innstillingen fra utenrikskomiteen om samtykke til ratifikasjon av statsimmunitetskonvensjonen, hvor det framgår at «*[a]vgjørende for immuniteten er hvorvidt en står overfor en statlig myndighetshandling eller en handling av privatrettslig karakter*», jf. Innst. S. nr. 78 (2005-2006) side 1.

Avgjørelsen i LB-2023-71989 har begrenset overføringsverdi til denne saken. Saken mot Albania gjaldt en fordring, og det ligger i en fordrings natur at det kan være vanskelig å fastslå hva den eller oppgjøret fra den vil bli brukt til. Denne saken gjelder imidlertid fast eiendom som har vært eid av den russiske stat og dens rettsforgjenger i lang tid.

Avgjørelsen fra Högsta domstolen i Mål: Ö 170-10, som vist til ovenfor, er relevant for å forstå rekkevidden av artikkel 19 bokstav c. Ved vurderingen av om den russiske

eiendommen i Sverige var beskyttet av statsimmunitet, tok domstolen utgangspunkt i både artikkel 19 bokstav c og artikkel 21 nr. 1 bokstav a. Domstolen uttalte følgende i avsnitt 14:

*«2004 års konvention får anses ge uttrykk for den numera av mange stater erkända principen att verkställighet kan ske åtminstone i viss staten tillhörig egendom, nämligen i egendom som används i annat än statliga ickekommersiella ändamål (se artikel 19 (c)). **Det synes emellertid finnas skiftande uppfattningar – både i sak och över tid – om vad som ska anses utgöra ett egendomsinnehav för ett statligt icke-kommersiellt ändamål.** Innebörden av uttrycket måste därför preciseras. I sammanhang av nu aktuellt slag bör uttrycket i regel anses innebära att immunitet mot verkställighetsåtgärder kan åberopas i vart fall beträffande egendom som används för en stats officiella funktioner. **Uttrycket bör däremot inte anses medföra att immunitet föreligger mot tvångsåtgärder redan av det skälet att egendomen i fråga ägs av en stat och används av den för ett icke-kommersiellt ändamål. Hinder på grund av statsimmunitet mot verkställighet i egendom som ägs av en utländsk stat bör emellertid anses föreligga om ändamålet med innehavet av egendomen är av ett kvalificerat slag, såsom när egendomen används för statens utövande av sitt höghetshandlande och därmed likartade uppgifter av officiell karaktär eller då egendomen är av sådant särskilt slag som anges i artikel 21 i 2004 års FN-konvention.**» (Rettens uthevinger).*

Svensk høyesterett synes dermed å legge til grunn at statlig innehav av en eiendom kun er av «kvalificerat slag» når eiendommen anvendes for statlig myndighetsutøvelse og «därmed likartade oppgifter av offisiell karaktär», eller er omfattet av artikkel 21 i statsimmunitetskonvensjonen. Som redegjort for ovenfor, er det ingen holdepunkter for at eiendommen Bohemanflya er omfattet av artikkel 21 nr. 1 bokstav a eller d. Spørsmålet er da om eiendommens eies eller anvendes for statlig myndighetsutøvelse eller lignende oppgaver av offisiell karakter.

Retten har begrenset informasjon om eiendommen Bohemanflya, utover at eiendommen eies av Trusten. Drew Holiner har i sin betenkning konkludert med at Trusten er definert som en kommersiell organisasjon med profittformål etter russisk rett. Retten viser også til, som påpekt av Holiner, at investeringsbeskyttelsesavtalen mellom Norge og Russland fra 1995 gir avtalen retroaktiv anvendelse fra 1. januar 1925 for Trusten. Dette underbygger at Russland anser virksomheten på Svalbard for å være av kommersiell art. Retten har ingen holdepunkter for at formålet med eierskapet til Bohemanflya er av statlig, ikke-kommersiell art. Som påpekt ovenfor, ble eiendommen kjøpt av Trusten i 1932 fra et nederlandsk selskap som hadde drevet gruvedrift eiendommen. Det er nærliggende å konkludere med at eiendommen ble kjøpt på grunn av mulighetene for å drive gruvedrift. Selv om det skulle fastslås at eiendommen i dag ikke eies av kommersielle årsaker, er det

ingen holdepunkter for at innehavet av eiendommen er av «*ett kvalifiserat slag, såsom när egendomen används för statens utövande av sitt höghetshandlande och därmed likartade oppgifter av officiell karaktär*», jf. Mål: Ö 170-10 avsnitt 14.

Det er også nærliggende å forutsette at virksomhet på Svalbard som drives av andre land enn Norge har et kommersielt formål, eller i alle fall et formål som ikke har sammenheng med myndighetsutøvelse eller lignende oppgaver av offisiell karakter. Etter Svalbardtraktaten har ikke Russland noen spesielle rettigheter på Svalbard sammenlignet med andre land. Russiske borgere og selskaper har de samme rettighetene som borgere og selskaper i alle andre land som er part til Svalbardtraktaten. Disse rettighetene knytter seg i hovedsak til å kunne drive ulike former for næringsvirksomhet uten diskriminering på bakgrunn av nasjonalitet, jf. for eksempel artikkel 3 i Svalbardtraktaten, hvor det framgår at borgere i traktatland skal ha lik adgang til blant annet «*all maritime, industrial, mining or commercial enterprises*». All form for myndighetsutøvelse på Svalbard er forbeholdt Norge, jf. artikkel 1 i Svalbardtraktaten. Dette underbygger at Russlands eiendommer på Svalbard, herunder Bohemanflya, har et kommersielt og ikke-statlig formål.

Retten konkluderer etter dette med at eiendommen Bohemanflya ikke er beskyttet av statsimmunitet etter statsimmunitetskonvensjonens artikkel 19 bokstav c.

4.6. Oppsummering og konklusjon

Som redegjort for ovenfor, har retten kommet til at Yukos har et tvangskraftig tvangsgrunnlag mot Russland, og at Russland må anses for å være den reelle eieren av eiendommene Barentsburg, Pyramiden, Grumantbyen og Bohemanflya på Svalbard.

Når det gjelder eiendommene Barentsburg, Pyramiden og Grumantbyen, har retten kommet til at eiendommene i sin helhet må anses for å inngå som del av Russlands kulturminner, og at eiendommene dermed er beskyttet av reglene som kommer til uttrykk i statsimmunitetskonvensjonen artikkel 21 nr. 1 bokstav d, jf. tvangsloven § 1-4. Yukos kan derfor ikke ta utlegg i disse eiendommene.

Når det gjelder eiendommen Bohemanflya, har retten kommet til at eiendommen ikke omfattes av de spesielle reglene i statsimmunitetskonvensjonen artikkel 21 nr. 1 bokstav a eller d, og at det kan fastslås at eiendommen brukes eller er tenkt brukt i annet enn statlig, ikke-kommersielt øyemed, jf. statsimmunitetskonvensjonen artikkel 19 bokstav c. Yukos kan derfor ta utlegg i Bohemanflya (gnr. 32, bnr. 1 på Svalbard).

Saksøker har lagt ned to påstander: (i) at utlegg tas til fordel for Yukos i eiendeler som tilhører Russland, og (ii) at tvangsfullbyrdelse igangsettes til fordel for Yukos i eiendeler som tilhører Russland.

Retten forstår den sistnevnte påstanden som et krav om at realiseringen av et eventuelt utleggspant i eiendommene igangsettes.

Når det gjelder påstanden om utlegg, bemerker retten at utlegg tas ved at det stiftes panterett for kravet (utleggspant), jf. tvangsloven § 7-1 andre ledd. Avgjørelsen sendes til Sysselmasteren for gjennomføring, jf. tvangsloven § 7-3 tredje ledd, jf. Svalbardloven. § 5 tredje ledd.

Når det gjelder påstanden om at tvangsfullbyrdelse igangsettes, mener retten at det ikke er hjemmel for å igangsette realiseringen av utleggspant uten kontradiksjon, jf. tvangsloven § 11-7. Når det stiftes utleggspant i eiendommen, vil faren for at Russland vil vanskeliggjøre tvangsfullbyrdelsen imøtegås. Retten beslutter derfor at igangsetting av tvangsfullbyrdelsen utsettes fram til saksøkte har fått mulighet til å fremsette innvendinger mot utlegget og fullbyrdelsen, og retten har fått mulighet til å vurdere eventuelle innvendinger, jf. tvangsloven § 6-5 første ledd.

Når utleggspantet er stiftet, vil retten forelegge begjæringen fra saksøker og rettens kjennelse for saksøkte i henhold til reglene i domstoloven § 163 a, forskrift om postforkynning § 1 tredje ledd og Justisdepartementets rundskriv G-02/2022 om rettsanmodninger i sivile saker.

SLUTNING

Utlegg tas til fordel for Yukos Capital Limited i eiendommen «Bohemanflya», gnr. 32, bnr. 1, på Svalbard, for et samlet krav pålydende USD 5 057 287 803,97 og EUR 1 557 508,42.

Retten hevet

Øystein Røhnebæk Stikbakke

Veiledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

*Dokument i samsvar med original.
Are Hovland
førstekonsulent*

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre f.eks. om det bør være muntlig behandling i rettsmøte, skriftlig behandling og/eller rettsmekling.

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klar overvekt av sannsynlighet for at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling dersom anken ikke reiser spørsmål av betydning utover den aktuelle saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves. Anken kan også nektes fremmet dersom den reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.